

2020'nin 3. Çeyreğinde Gürcistan Ekonomisi

Ekonomi üçüncü çeyrekte pandemiden iyileşerek çıkmaya başladı:

- Ekonomik faaliyetlerde ikinci çeyrekteki keskin daralma sonrası üçüncü çeyrekte iyileşme işaretleri görülmektedir. Ekonomik faaliyetlerde üçüncü çeyrekteki düşüş, ikinci çeyrekteki %12,3'lük düşüşün önemli ölçüde altında kalarak %3,8 olmuş, pandeminin ekonomiye etkisi azalmaya başlamıştır. Gerçek Gayrisafi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) Ocak-Eylül 2020'de bir önceki yıla göre %5 daralmıştır.
- İmalat, madencilik ve taş ocakçılığı, toptan ve perakende ticaret, mali faaliyetler ve sigorta faaliyetlerinde Eylül'de bir önceki yıla göre büyüme kaydedilmiş, böylelikle ekonomide daha hızlı iyileşme ümitleri artmıştır. Vergi yükümlülerinin cirolarındaki bir önceki yıla göre büyüme Eylül'de, Mart'tan beri ilk kez artıya geçerek %3,2 olmuştur. Bu gösterge, ekonominin bazı sektörler hariç rayına girdiğine işaret eden ekonomik büyüme konusundaki hızlı öngörülerde kullanılmaktadır. Pandemiden ciddi şekilde etkilenmiş olan sektörler, taşımacılık ve depoculuk, konaklama ve yemek hizmetleri ile eğlence ve dinlenme hizmetleridir.

Enflasyondaki gerileme Mayıs 2020'den beri devam etmektedir:

- Tüketici fiyatları Haziran'da bir önceki aya göre %0,7 düşmüştür ve yıllık enflasyon, merkez bankasının hedefi olan %3'ün üzerinde, %3,8 olmuştur. Pandeminin neden olduğu toplam talep azalması enflasyonun düşerek merkez bankasını hedefine yaklaşmasına yardımcı olmuştur.
- Tütün** hariç olmak üzere yıllık çekirdek enflasyon* %4,7 iken yıllık çekirdek enflasyon %5,2 artmıştır. Bu, yıllık enflasyonun dirençli olduğu anlamına gelmektedir.
- Yıllık enflasyona kalem kalem bakıldığında:
 - ✓ %3,8'lik yıllık genel enflasyona büyük katkısı gıda ve alkolsüz içeceklerin yaptığı görülmektedir. Fiyatlar, 1,97 baz puan artışla %6,3 olmuştur.
 - ✓ Sağlık hizmetlerinin fiyatları %7,5 artmış ve enflasyonu, yıllık enflasyona 0,61 baz puan kadar yaklaştırmıştır. Ayakta tedavi hizmetlerinin (%11) ve tıbbi ürünlerin, araç gereçlerinin (%9,4) fiyatları artmıştır.
 - ✓ Alkollü içecek ve tütün fiyatları, enflasyonu Eylül'de 0,59 baz puan kadar arttırmıştır.
- Diğer yandan bakıldığında,
 - ✓ Ulaşım, başlık enflasyonunu 0,87 baz puan etkilemiş, öte yandan dinlenme ve kültür fiyatlarının düşüşe 0,08 baz puan katkısı olmuştur.
- Bu arada yurtiçi üretici fiyat endeksi (YİÜFE), Haziran 2019'la karşılaştırıldığında %4,8 artmıştır. İmalat ürünleri için YİÜFE, 2019'un aynı ayıyla karşılaştırıldığında %5,7 artmış, bunun sonucunda da genel yıllık YİÜFE'ye 4,47 baz puan katkı

yapmıştır.

- Yıllık yurtiçi ÜFE'deki %42 değişim, gıda ürünlerindeki bir önceki yıla göre %5,5 artıştan kaynaklanmaktadır.
- Gıda ürünleri İthalat Fiyat Endeksi bir önceki yıla göre %3,4 artmıştır. Temel ilaç ürünleri ve ilaç preparatlarının ithal fiyatları, COVID-19'un enflasyon üzerindeki etkisini yansıtacak şekilde %26,2 artmıştır.

* Çekirdek enflasyon, gıda ve alkolsüz içeceklerin, enerjinin, resmi düzenlemeye bağlı tarifelerin ve ulaşımın (özel tarifeler) tüketici sepetinden çıkartılması yoluyla hesaplanır.

** Çekirdek enflasyon, gıda ve alkolsüz içeceklerin, tütünün, enerjinin, resmi düzenlemeye bağlı tarifelerin ve ulaşımın (özel tarifeler) tüketici sepetinden çıkartılması yoluyla hesaplanır.

Dış ticaret açığı, ekonomik daralma tarafında tetiklenen ithalattaki azalmadan kaynaklanmaktadır:

- Ocak-Eylül 2020'de, Gürcistan'ın dış kaynaklı emtia cirosu pandemi kaynaklı kısıtlamalar nedeniyle bir önceki yıla göre %14,9 azalmış ve 8.121,1 milyon \$ olmuştur.
- İthalat 2.403,5 milyon \$ olurken (%12,1 azalma) ihracat 5.717,6 milyon \$ olmuştur (%15,9 azalma).
- Dış ticaret açığı %18,5 azalmış ve 3.314,1 milyon \$ olmuştur. Dış ticaret cirosu içindeki payı %40,8'dir (2019 Ocak-Eylül %42,6).
- AB ülkelerine ihracat 511,8 milyon \$ olmuş (Ocak-Eylül 2019 ile karşılaştırıldığında %16,6↓) ve toplam ihracatın yaklaşık beşte birinden biraz fazlasını oluşturmuştur. Öte yandan ithalat, toplam ithalatın %24'ü düzeyinde, 1,376,2 milyon \$ olmuştur (%20,7 düşüş).
- Bağımsız Devletler Topluluğu'na (BDT) ihracat 1.709,1 milyon \$ (%26,3↓) ve toplam ihracatın yaklaşık %45'i kadar olmuş; ithalat ise toplam ithalat içinde %30 payla 1.709,1 milyon \$ olmuştur (%0,4↑).
- İhracat piyasası konsantrasyonu daha yüksektir. En büyük beş ticaret ortağına ihracatın toplam ihracat içindeki payı %56,8 olmuştur. En büyük paya sahip ortaklar Çin (toplam içinde %14,8), Azerbaycan (%13,6) ve Rusya'dır (%12,8).
- En büyük beş ticaret ortağından ithalat, toplam ithalatın yarısı kadardır. En büyük paya sahip ortaklar Türkiye (%17,2), Rusya (%10,9) ve Çin'dir (%8,9).

Daha güçlü kredi faaliyetleri: Tüketici kredileri ve Kurumsal krediler kayda değer ölçüde büyümüştür*:**

- Eylül 2020 itibarıyla ticari bankaların toplam varlıkları 2019'un aynı ayıyla karşılaştırıldığında (yılbaşından bugüne %15,2↑) yaklaşık %18,7 artmış ve 54,3 milyar Gürcistan Lari (GEL) olmuştur.
- Toplam kredi portföyü bir önceki yıla göre %14 büyümüş (yılbaşından bugüne %6,1) ve 35,5 milyar GEL olmuştur. Hane halkına krediler (bireysel girişimciler hariç) bir önceki yıla göre %13,3 (15,7 milyar GEL; yılbaşından bugüne %7,8)

artarken tüketici kredilerinde bir önceki yıla göre 4,5 milyar GEL tutarında %13,3 büyüme (yılbaşından bugüne %9,7) yaşanmıştır.

- Kurumsal kredi portföyü (bireysel yatırımcılar dahil) bir önceki yıla göre %14,7 (yılbaşından bugüne %4,8) büyümüş ve 19,8 milyar GEL olmuştur. Büyümenin başlıca itici güçleri, otel ve restoranlara (büyümenin %22'si), inşaata (%21) ve taşınmaz işlemlerine (%18) verilen kredilerdir.
- Tahsili gecikmiş kredilerin toplam krediler içindeki payı %6,3 olmuştur. Bu, Eylül 2019'la karşılaştırıldığında 1 baz puan daha yüksek, Aralık 2019'la karşılaştırıldığında 1,9 baz puan daha yüksektir. Pandeminin neden olduğu hane halkının ve işletmelerin gelirlerindeki azalma, tahsili gecikmiş alacaklar üzerinde de etkisini göstermeye başlamıştır.
- Finansal olmayan kredi müşterilerinin mevduat portföyü (bireyler ve tüzel kişiler) bir önceki yıla göre %19,3 artarak 33,8 milyar GEL olmuştur. Bunun önde gelen itici güçleri, büyümenin %47'sini ve %14'ünü oluşturan ve sırasıyla tüzel kişilerin ticari olmayan ve bireylerin vadeli döviz mevduatlarıdır. Mevduattaki toplam büyümenin %9,2'si (ticari olmayan: %3,4; döviz: %5,7) bireylerin vadesiz mevduatından kaynaklanırken, tüzel kişilerin vadesiz mevduatı toplam büyümenin %19'unu (ticari olmayan: %4,9; döviz: %14,1) oluşturmaktadır.
- Toplam mevduatın dolarizasyonu, bireylerin mevduatı %75,8 (2019 Aralık: %74,7) ve tüzel kişilerininki %47,7 (2019 Aralık: %52,6) iken, %62,2'ye (2019 Aralık: %64,8) oturmuştur.
- Raporlama dönemi süresince sektörün aktif karlılığı %-0,9, öz kaynak karlılığı %-8,1 olmuştur. Eksi getirilerin nedeni, KOVİD-19 ve onun ekonomik etkilerinden kaynaklanan önemli ölçüde daha yüksek kredi zararı yedekleridir. 2020'nin bir önceki çeyreğiyle karşılaştırıldığında kârlılık ölçülerinde, ilerleme kaydedilmiştir ve bu pandeminin bankacılık sektörü üzerindeki olumsuz etkisinin azalmaya başladığına işaret etmektedir.

**** Bu bölümde kurdaki düşüşlerin etkisi, büyüme oranlarının hepsinin dışında tutulmuştur.

Gürcistan Merkez Bankası, Ekim toplantısında pandeminin neden olduğu ekonomik belirsizlik karşısında şimdiki politika faizi oranını koruma kararı almıştır:

- Gürcistan Merkez Bankası (GMB), politika faiz oranını 28 Ekim itibarıyla %8'de sabit tutmuştur. Bir önceki yılın çeyreğiyle (2020'nin 2'nci çeyreği) karşılaştırıldığında, GMB Ağustos'taki toplantısında politika faiz oranını 25 baz puan düşürmüştür.
- Para Politikası Komitesi'nin Ekim toplantısında, enflasyondaki düşüş eğilimi hesaba katılarak, yeniden finansman faiz oranının eski düzeyinde tutulmasına karar verilmiştir. GMB, sıkı para politikası duruşuna son verme hızının (normalizasyon), enflasyon beklentilerine ve ekonomik faaliyetlerin dinamiğine bağlı olacağını belirtmiştir.
- GMB'nin öngörülerine göre, enflasyon düşüş eğilimini sürdürecektir ve zayıf

toplam talep temelinde hedef düzeye yakın kalacaktır. GMB, dış talepteki düşüşün, enflasyon üzerindeki aşağı yönlü baskı konusunda kayda değer etkisinin olduğunu farkındadır.

- Gürcistan Milli Bankası, elinin altında tüm araçları fiyat istikrarını sağlamak için kullanacağını altını çizmiştir.
- Para Politikası Komitesi'nin bir sonraki toplantı tarihi 9 Aralık 2020 olarak kararlaştırılmıştır.

Uyarı Notu: Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.